

«WHAT DOES LANGUAGE MEAN FOR ME?»

Kjetil Opsanger

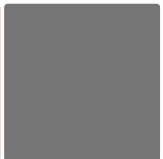
Helga E. Olsen (interpreter)

Olaug Grude Hobberstad (Klepp kommune)

Mette Elisabeth Stavenes (Klepp kommune)

Reidun Lerbrekk (Klepp kommune)

Annika M. Johannessen (Statped vest)

Bakgrunn for intervensjonen:

- Utfordrende atferd
- Han levde i et miljø med som la vekt på veldig tydelig rutiner og forutsigbarhet.
- Han hadde mange tvangstiltak
- Han kunne ca. 400 tegn (matche), men brukte dem ikke kommunikativt
- Personalet var frustrert og synes det var vanskelig å bruke tegn (visuelle) når han ikke responderte

---

Bruker

36 år
CHARGE syndrom
Medfødt døvblind

Syn

- Store synsfeltsutfall på begge øyne grunnet colobom.
- Synsstyrke venstre øye nærsynt (ca. 0,1) og høyre øye nesten blind (microphthalmus).
- Cataract (grå stær) og lys sensitiv.
- Bruker briller

Hørsel

- Uavklart hørsel (vanskelig å teste)
- Høyre øre best
- Han kan syngte enkelte melodier
- Han kan i gitte settinger forstå enkelte ord som navnet sitt
- Han sier selv at han ikke har god nok hørsel til å forstå tale
- Kan ha problemer med å prosessere auditiv informasjon

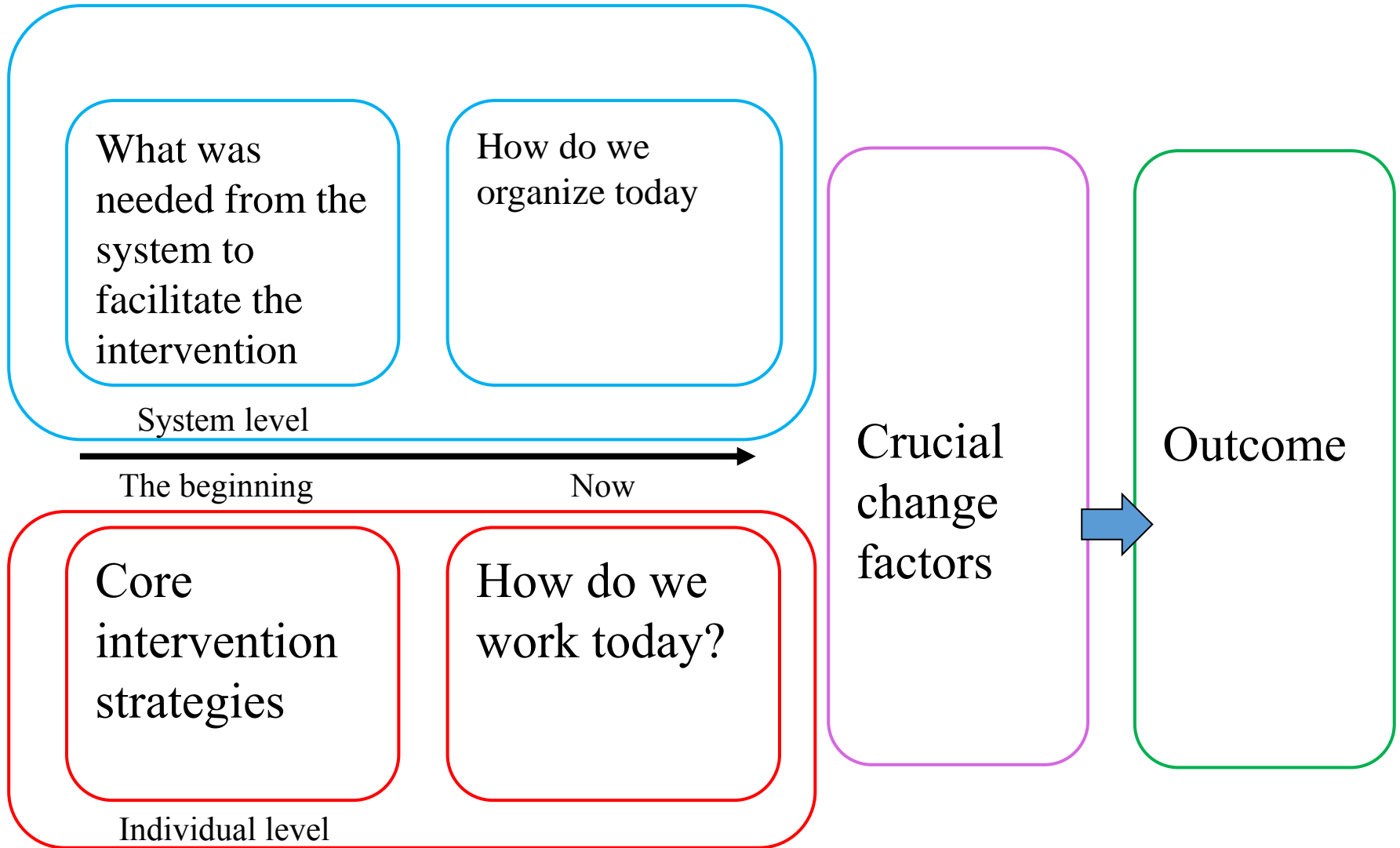
Utfordringer

- Medfødt døvblindhet
- Charge syndrom

Konsekvenser for bruker

- ▶ CHARGE syndrom
  - Reguleringsvansker
  - Sanser –rom/retning- opplevelse av egen kropp-sensoriske stimuli
  - Energi
  - Svelg
  - Opptatt av rutiner

- ▶ Medfødt døvblind
  - Deprivasjon
  - Sansing
  - Energi
  - Behov for forutsigbarhet
  - Tilgang til informasjon/kunnskap (sosialt, sammenhenger, osv)

Intervensjon

System (starten)

- ▶ Kontinuitet (månedlige treffpunkt med praktisk veiledning i bolig og på dagsenter og fokusgruppe m videoanalyse)
- ▶ Lederne deltok aktivt
- ▶ “Lekser”
- ▶ Helga og Annika fasilliterte mye. (eks. agenda, fokus, tema, veiledningsnotat, lekser, evalueringer osv.)
- ▶ Deltakerne i fokusgruppen deltok etter ca. et år på et 70 timers tegnspråkkurs (Statped)

I dag

- ▶ Ca. 6 treffpunkt i året
- ▶ Nye samarbeidspartnere (NAV tolk og voksenopplæring)
- ▶ Personalet styrer selv (agenda/referat, veiledningsnotat, tema/fokus, holder kurs/deler med kolleger, evaluering osv.)

Hva la vi vekt på i starten?

- ▶ La «tegnspråk» på hylla
- ▶ Inntoning
- ▶ Narrativ stil
- ▶ Gjenkjenne alle brukers uttrykk (stemme, kroppsposisjon, gester, følelsesuttrykk, hvordan han rettet oppmerksomheten sin, kroppslige uttrykk, håndledning osv.) som potensielle kommunikative uttrykk
- ▶ Kroppslig/taktil “Du og jeg” sammen i verden
- ▶ “Her og nå”
- ▶ Kommunikasjons strategier i den kroppslige/ taktile modaliteten
(snakke og lytte posisjoner, tidslinje, begrepet forandring, bruke fingrene til å plassere valg, forhandlinger (tidlig introduserte sammenheng) osv).

Fokus i dag:

- ▶ Lesbarhet
- ▶ Kommunikative relasjoner
- ▶ At bruker skal stole på kommunikasjonspartnerne sine, særlig i forhold til at de klarer å avlese han
- ▶ Utvide nettverket, venner
- ▶ Bruk av tolker
- ▶ Hans kunnskap om verden
- ▶ Pc, skrive og lese (ønsker å lære braille)

Viktige faktorer som vi tenker har ført til endring

- ▶ Involverte ledere
- ▶ Månedlige møter i starten, hjemmelekse, høy grad av kontinuitet
- ▶ Individuelle og personlige målsetninger
- ▶ Forventninger; fra rådgiverne og kollegaer
- ▶ Etter en kort stund ...forventninger fra bruker selv

Andre positive utfall

- Språkutvikling (kunnskap, sosialt, regulering osv.)
- ▶ Muligheten til å vise sine ressurser og potensialer både intellektuelt og sosialt.
- ▶ I følge bruker har han nå tillitt/tro på personalet sitt om at de virkelig gjør sitt beste for å støtte hans utvikling og for at han skal kunne nå sine mål.
- ▶ Spredning av kunnskap til andre enheter som også arbeider med mennesker med vanskelig kommunikasjon innen kommunen.

